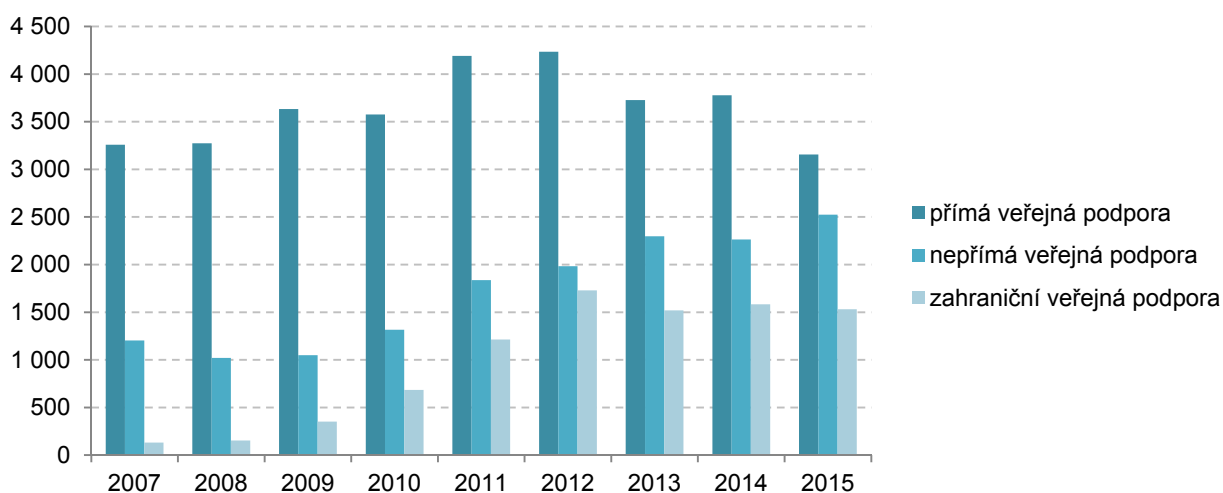

3. ANALYTICKÁ ČÁST

3.1 Celková veřejná podpora VaV v soukromých podnicích – základní údaje

V roce 2015 se v České republice vynaložilo na výzkum a vývoj (dále jen VaV) celkem 88,7 mld. Kč, z toho soukromé podniky vydaly polovinu této částky (46 mld. Kč). Český stát přispěl na podporu výzkumu a vývoje formou přímé a nepřímé veřejné podpory celkem 31,1 mld. Kč. Soukromé podniky získaly z této částky téměř pětinu, tj. v absolutním vyjádření 5,7 mld. Kč. Téměř dvě třetiny uvedené částky připadly (3,2 mld. Kč) na přímou veřejnou podporu. Více než třetina (2,5 mld. Kč) na podporu nepřímou, tzn. podporu získanou formou daňových odpočtů výdajů na VaV od základu daně z příjmů. Zahraniční veřejná podpora (zejména z veřejných fondů EU) dosáhla u soukromých podniků 1,5 mld. Kč. V roce 2015 obdržely soukromé podniky celkovou veřejnou podporu VaV ve výši 7,2 mld. Kč.

GRAF 1: Financování VaV v soukromých podnicích ČR z veřejných zdrojů – základní údaje v mil. Kč

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFR, ČSÚ - Šetření o VaV (VTR 5-01)

V letech 2011 až 2015 ušetřily soukromé firmy díky daňové podpoře VaV téměř 11 miliard korun. Přímou finanční podporou získaly na VaV ze státního rozpočtu ČR dalších 19 miliard korun. Český stát v posledních pěti letech investoval do VaV v soukromých firmách formou přímé a nepřímé veřejné podpory částku 30 mld. Kč (15,1 %)¹. V roce 2012, kdy financování VaV prováděného v soukromých podnicích z veřejných domácích zdrojů dosáhlo maxima (6,6 mld. Kč), se tento podíl přiblížil hranici jedné pětiny (17,8 %). Po roce 2012 celková částka veřejné podpory klesá, což je dáno postupným poklesem přímé domácí podpory v souvislosti s poměrně razantním snížením poskytnuté podpory z resortu Ministerstva průmyslu a obchodu². V uvedeném období dosáhl tento podíl nejnižší hodnoty v roce 2015, kdy soukromé podniky prostřednictvím domácí přímé a nepřímé veřejné podpory financovaly 12,4 % ze svých celkových výdajů na VaV.

Kromě výše uvedené veřejné podpory z domácích zdrojů, financovaly soukromé podniky vlastní VaV také z veřejných zahraničních zdrojů. V roce 2015 získaly především ze zdrojů EU dodatečných 1,5 mld. Kč a za posledních pět let (2011 až 2015) celkem 7,6 mld. Kč. Financování VaV ze zahraničních veřejných zdrojů se v roce 2015 podílelo z 3,3 % na celkových výdajích soukromých podniků na VaV.

¹ Podíl na výdajích na VaV soukromých podniků zjištěných na základě šetření o výzkumu a vývoji (VTR 5-01).

² Podrobnější údaje o přímé veřejné podpoře výzkumu a vývoje v členění nejen podle poskytovatelů (resortů) poskytuje statistika státních rozpočtových výdajů na VaV (mezinárodní zkr. GBARD). Poslední publikované údaje jsou za rok 2015. Blíže viz publikace:

<https://www.czso.cz/czo/prima-verejna-podpora-vyzkumu-a-vyvoje-v-ceske-republice-2015>

V souhrnu soukromé podniky získaly v roce 2015 na VaV ze všech veřejných zdrojů prostřednictvím přímé a nepřímé (daňové) veřejné podpory VaV 7,2 mld. Kč. Jde o 0,4 mld. Kč nižší částku než v roce 2014. V roce 2015 směřovalo do soukromých podniků 16,1 % celkového objemu veřejných zdrojů (domácích i zahraničních) určených na financování VaV v České republice. Jde o nejnižší podíl za posledních 11 let.

TAB 1: Financování VaV v soukromých podnicích ČR z veřejných zdrojů – základní údaje

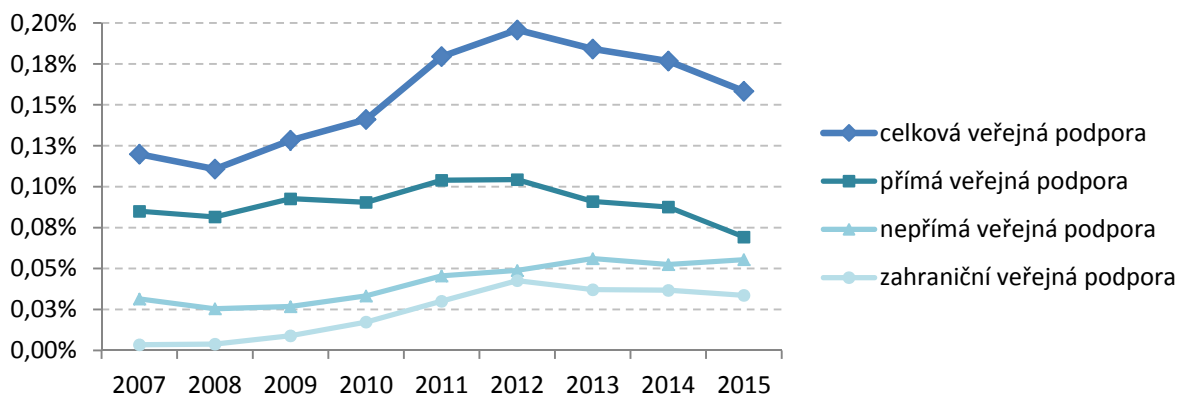
a) absolutní hodnoty (mil. Kč)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Veřejné zdroje celkem	4 157	4 531	4 877	4 501	5 091	5 599	7 652	8 311	7 956	7 625	7 212
Domácí celkem	3 910	4 420	4 728	4 347	4 739	4 914	6 422	6 545	6 251	6 041	5 680
Přímá podpora	3 049	3 367	3 524	3 327	3 690	3 597	4 586	4 562	3 954	3 778	3 155
Nepřímá podpora	861	1 053	1 204	1 020	1 049	1 317	1 836	1 983	2 297	2 263	2 525
Zahraniční	247	111	148	154	352	684	1 230	1 766	1 705	1 583	1 532

b) podíl na celkových podnikových výdajích na VaV (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Veřejné zdroje celkem	20,1%	18,7%	17,8%	17,0%	19,6%	20,1%	23,5%	22,6%	19,9%	17,0%	15,7%
Domácí celkem	18,9%	18,3%	17,3%	16,4%	18,2%	17,6%	19,7%	17,8%	15,6%	13,5%	12,4%
Přímá podpora	14,8%	13,9%	12,9%	12,6%	14,2%	12,9%	14,1%	12,4%	9,9%	8,4%	6,9%
Nepřímá podpora	4,2%	4,4%	4,4%	3,9%	4,0%	4,7%	5,6%	5,4%	5,7%	5,1%	5,5%
Zahraniční	1,2%	0,5%	0,5%	0,6%	1,4%	2,5%	3,8%	4,8%	4,3%	3,5%	3,3%

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFR, ČSÚ - Šetření o VaV (VTR 5-01)

Celkový objem veřejné podpory VaV, na níž dosáhly soukromé podniky v roce 2015, odpovídala podílu 0,16 % HDP. Podíváme-li se na podíl obou typů podpory VaV odděleně, podílela se nepřímá veřejná podpora na HDP z 0,06 %, přímá veřejná domácí podpora pak 0,07 %. Podíl zahraniční podpory VaV u soukromých podniků na HDP byl o polovinu nižší (0,03 %) než u obou zmíněných forem domácí podpory. Nevyššího podílu celkové veřejné podpory VaV u soukromých podniků v relaci HDP bylo dosaženo v roce 2012 (0,20 %).

GRAF 2: Financování VaV v soukromých podnicích ČR z veřejných zdrojů – podíl na HDP

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFR, ČSÚ - Šetření o VaV (VTR 5-01),

Zaměříme-li se na podíl financování VaV soukromých podniků veřejnými domácími zdroji na celkových výdajích státního rozpočtu ČR, dosáhlo toto financování v roce 2015 0,44 %. Z hlediska podílu na státním rozpočtu³ se nepřímá veřejná podpora VaV rovnala 0,19 %. Přímá veřejná podpora VaV ze státního rozpočtu pak 0,24 %. Nevyššího podílu veřejné podpory VaV ze státního rozpočtu bylo dosaženo stejně jako u podílu na HDP v roce 2012. Podíl od tohoto roku klesá z důvodu klesajícího podílu přímé domácí veřejné podpory VaV. Pokles přímé veřejné podpory není dostatečně kompenzován nárůstem nepřímé veřejné podpory.

³ Vlivem zaokrouhlování není součet podílů přímé a nepřímé podpory roven 0,44 %. Podíl nepřímé veřejné podpory je zaokrouhlen na 0,19% (0,1946 %).

Podrobnější informace o přímé a nepřímé veřejné podpoře VaV za posledních 11 let jsou uvedeny v tabulce 2. Jsou v ní i údaje o financování VaV v soukromých podnicích z veřejných zdrojů, a to v relaci k celkovým výdajům státního rozpočtu a ve vztahu k HDP České republiky.

TAB 2: Financování VaV v soukromých podnicích ČR z veřejných zdrojů – základní poměrové ukazatele

a) podíl na celkových výdajích ze státního rozpočtu ČR	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Veřejné zdroje celkem	0,45%	0,44%	0,45%	0,42%	0,44%	0,48%	0,66%	0,72%	0,68%	0,63%	0,56%
Domácí celkem	0,42%	0,43%	0,43%	0,40%	0,41%	0,42%	0,56%	0,57%	0,53%	0,50%	0,44%
Přímá podpora	0,33%	0,33%	0,32%	0,31%	0,32%	0,31%	0,40%	0,40%	0,34%	0,31%	0,24%
Nepřímá podpora	0,09%	0,10%	0,11%	0,09%	0,09%	0,11%	0,16%	0,17%	0,20%	0,19%	0,19%
Zahraníční	0,03%	0,01%	0,01%	0,01%	0,03%	0,06%	0,11%	0,15%	0,15%	0,13%	0,12%

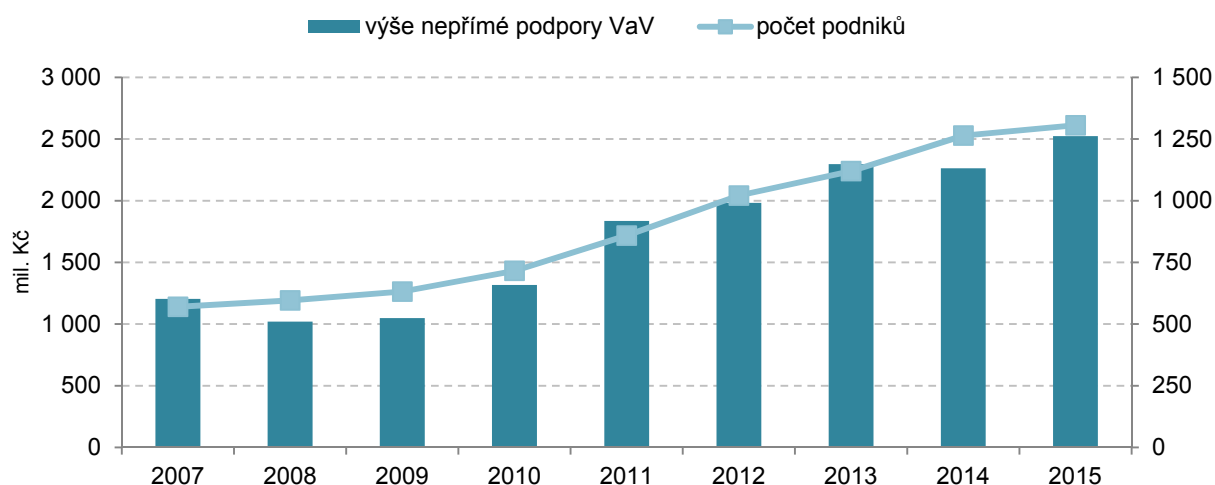
b) podíl na HDP ČR	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Veřejné zdroje celkem	0,13%	0,13%	0,13%	0,11%	0,13%	0,14%	0,19%	0,21%	0,20%	0,18%	0,16%
Domácí celkem	0,12%	0,13%	0,12%	0,11%	0,12%	0,12%	0,16%	0,16%	0,15%	0,14%	0,12%
Přímá podpora	0,09%	0,10%	0,09%	0,08%	0,09%	0,09%	0,11%	0,11%	0,10%	0,09%	0,07%
Nepřímá podpora	0,03%	0,03%	0,03%	0,03%	0,03%	0,03%	0,05%	0,05%	0,06%	0,05%	0,06%
Zahraníční	0,01%	0,00%	0,00%	0,00%	0,01%	0,02%	0,03%	0,04%	0,04%	0,04%	0,03%

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFŘ, ČSÚ - Šetření o VaV (VTR 5-01), ČSÚ - Národní účty

3.2 Nepřímá veřejná podpora VaV v soukromých podnicích – základní údaje

Od roku 2005, kdy byla zavedena nepřímá veřejná (daňová) podpora VaV, rostl počet soukromých podniků, které se rozhodly v souvislosti s realizací svých výzkumných a vývojových projektů využít daňové podpory VaV. V roce 2005 využilo odečet výdajů na VaV celkem 454 podniků. Oproti tomu v roce 2015 jich bylo již 1 306, tedy téměř trojnásobek. Meziroční tempo růstu počtu subjektů, které uplatnily odečet výdajů na VaV, mezi roky 2014 a 2015 dosáhlo 3,3 %. Tedy výrazně méně než mezi roky 2013 a 2014 (12,9 %). Nejvyšší meziroční nárůst počtu soukromých podniků, které využily daňovou podporu VaV, ve výši 20 % byl zaznamenán mezi lety 2010 a 2011.

GRAF 3: Nepřímá veřejná podpora VaV a počet soukromých podniků, které uplatnily daňové zvýhodnění VaV; 2007–2015

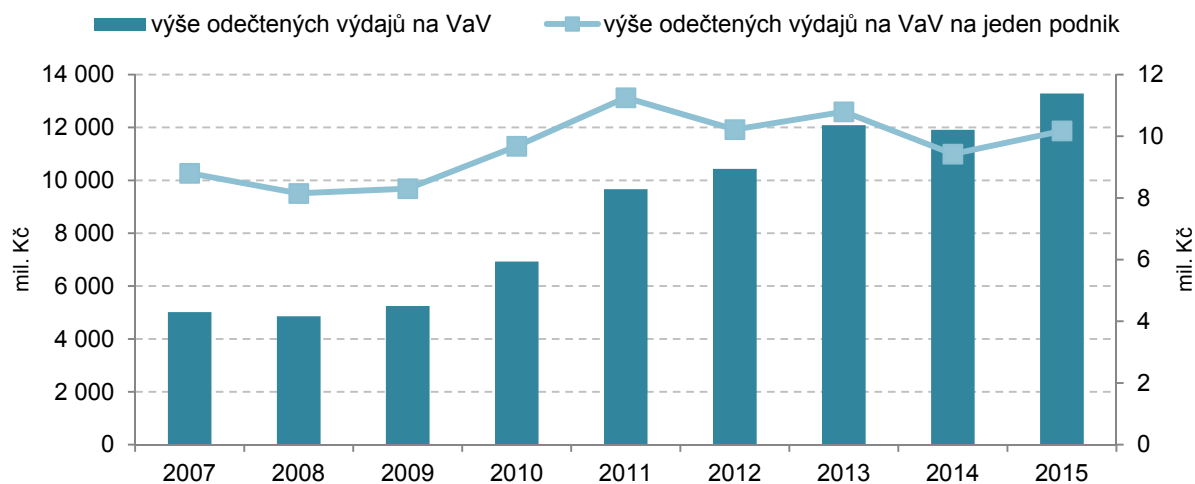

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFŘ

S narůstajícím počtem podniků využívajících nepřímou veřejnou podporu VaV rostly rovněž souhrnné odečtené výdaje na VaV. Zatímco v roce 2005 byly z daňových základů v daňových příznacích podniků odečteny výdaje na VaV v souhrnném objemu 3,2 mld. Kč, čímž byla získána nepřímá veřejná podpora VaV⁴ v hodnotě 819 mil. Kč, v roce 2015 dosáhly odečtené výdaje 13,3 mld. Kč. Při dané sazbě daně právnických osob činila výše nepřímé veřejné podpory VaV 2,5 mld. Kč. Srovnáme-li hodnotu s rokem 2014, stoupla podpora o 11,5 %⁵. Za období let 2010–2015 ušetřily soukromé podniky díky daňové podpoře VaV částku 12,2 mld. Kč. Od základu daně odečetly výdaje na VaV v objemu 64,3 mld. Kč.

GRAF 4: Výše odečtených výdajů (nákladů) na VaV u soukromých podniků, 2007–2015

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Jeden podnik odečetl v roce 2015 výdaje na VaV v průměrné výši 10,2 mil. Kč. Nejvyšší průměrná odečtená částka výdajů na VaV připadající na jeden podnik byla zjištěna v roce 2011, a to 11,3 mil. Kč. Pokud bychom brali v potaz pouze soukromé podniky, u nichž máme podrobné informace o jejich prováděném VaV z ročního statistického šetření o výzkumu a vývoji VTR 5-01, využila by v roce 2015 možnosti daňového odpočtu výdajů na VaV téměř třetina (33%) těchto podniků. V roce 2010 to byla jedna pětina. Dle údajů uvedeného šetření využívají soukromé podniky nepřímou veřejnou podporu VaV téměř stejně jako přímou veřejnou podporu VaV. V roce 2015 participovala na projektech financovaných z veřejných rozpočtů třetina soukromých podniků (34,2 %). Zajímavá je rovněž skutečnost, že mezi soukromými podniky sledovanými šetřením o výzkumu a vývoji (VTR 5-01), nevyužilo žádnou formu veřejné podpory VaV (tzn. ani zahraniční) 21,9 %.

V dalším textu bude analyzován pouze ukazatel nepřímé veřejné podpory VaV. Údaje o objemu odečtených výdajů na VaV v různých členěních naleznete v tabulkové příloze.

Mezi soukromými podniky, které v roce 2015 uplatnily daňový odpočet výdajů na VaV, tímto způsobem ušetřilo sedmdesát procent méně než milion korun. Tato skutečnost souvisí i s tím, že v České republice více než polovina z podniků provádějících VaV za tuto činnost utratila v roce 2015 méně než 5 mil. Kč. Naopak nepřímou veřejnou podporu VaV přesahující 10 mil. Kč získala díky této možnosti jen 3 % (39) soukromých podniků.

Zajímavá je skutečnost, že zatímco mezi podniky pod zahraniční kontrolou, jež uplatnily daňový odpočet, ušetřila v roce 2015 téměř polovina (47 %) částku přesahující milion korun, mezi domácími podniky dosáhla

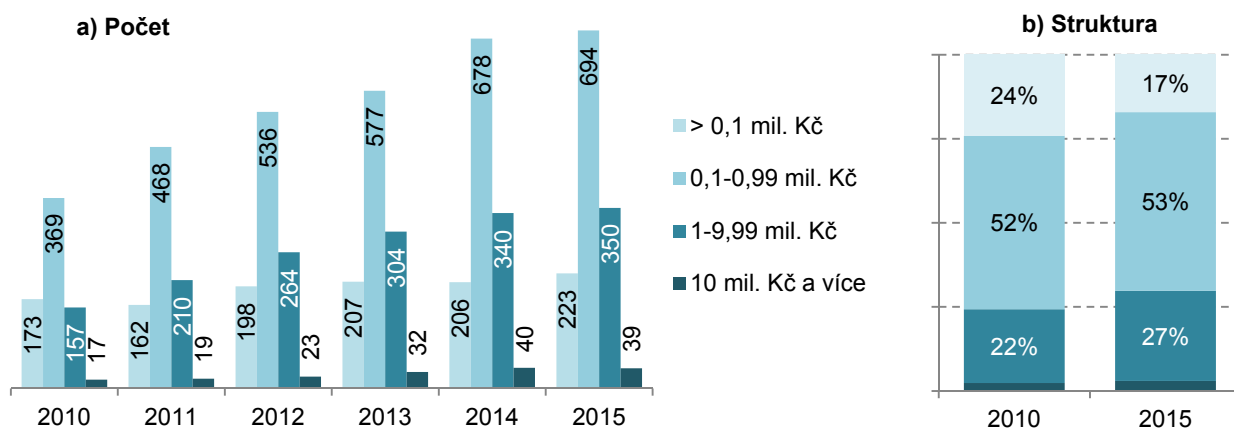
⁴ Výpočet nepřímé veřejné podpory VaV ($NVP_{VaV} = \text{uplatněné náklady na VaV} \cdot \text{sazba daně právnických osob}$) je odvislý od sazby daně právnických osob. Ta se v jednotlivých letech mění. V roce 2005 byla daňová sazba na úrovni 26 %, následně klesala až na 19 % v letech 2010–2015. Pokud by byla sazba daně v roce 2005 nynějších 19 %, dosáhla by výše nepřímé veřejné podpory VaV nikoliv zmíněných 819 mil. Kč, ale pouhých 608 mil. Kč. Byla by tedy o 211 mil. Kč nižší.

⁵ Za rok 2014 mohly soukromé podniky poprvé od základu daně z příjmu odečíst v rámci uznatelných výdajů na VaV i výdaje na služby VaV a nehmotné výsledky VaV pořízené od výzkumných organizací.

srovnatelné úspory jen pětina (23 %). Na nepřímou veřejnou podporu přesahující 10 mil. Kč dosáhlo 1 % soukromých domácích podniků. V samostatné skupině podniků pod zahraniční kontrolou to bylo 7 %.

Podrobnější údaje lze nalézt v následujícím grafu nebo v tabulce č. 2 tabulkové přílohy.

GRAF 5: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV podle její výše, 2010–2015

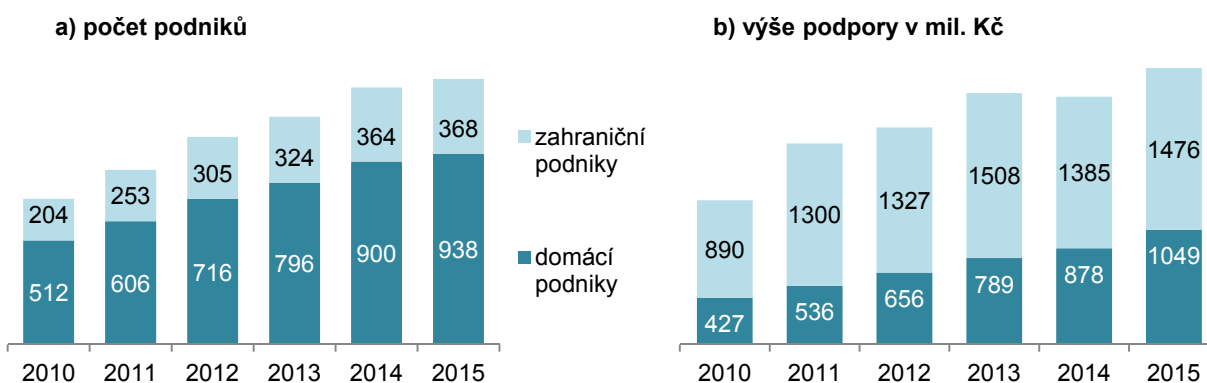

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Mezi soukromými podniky⁶ využívajícími nepřímou podporu VaV z hlediska jejich počtu dlouhodobě převažují subjekty v domácím vlastnictví nad podniky pod zahraniční kontrolou. V roce 2015 jich bylo 2,5krát více. Tato skutečnost odráží rozdělení celkového počtu podniků provádějících VaV na území ČR. V rámci ročního šetření o výzkumu a vývoji (VTR 5-01) bylo zjištěno, že počet domácích podniků provádějících VaV je výrazně vyšší než počet podniků pod zahraniční kontrolou. V roce 2015 na jeden podnik pod zahraniční kontrolou provádějící VaV připadaly tři soukromé domácí podniky. Ze soukromých podniků, u kterých za rok 2015 byly známy podrobné údaje o jejich VaV činnosti z šetření VTR 5-01 (podrobněji viz poznámka 2), nepřímou veřejnou podporu využily častěji zahraniční podniky (49 %) než domácí (37 %).

Jak bylo uvedeno dříve, soukromé domácí podniky v mnohem vyšší míře, oproti podnikům pod zahraniční kontrolou, využívají přímou veřejnou podporu VaV a z důvodu exkluzivity nemohou na jejich projekty VaV podpořené přímo ze státního rozpočtu nebo ze zdrojů EU využít zároveň podporu nepřímou.

GRAF 6: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV podle jejich vlastnictví (počet a výše podpory), 2010–2015

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

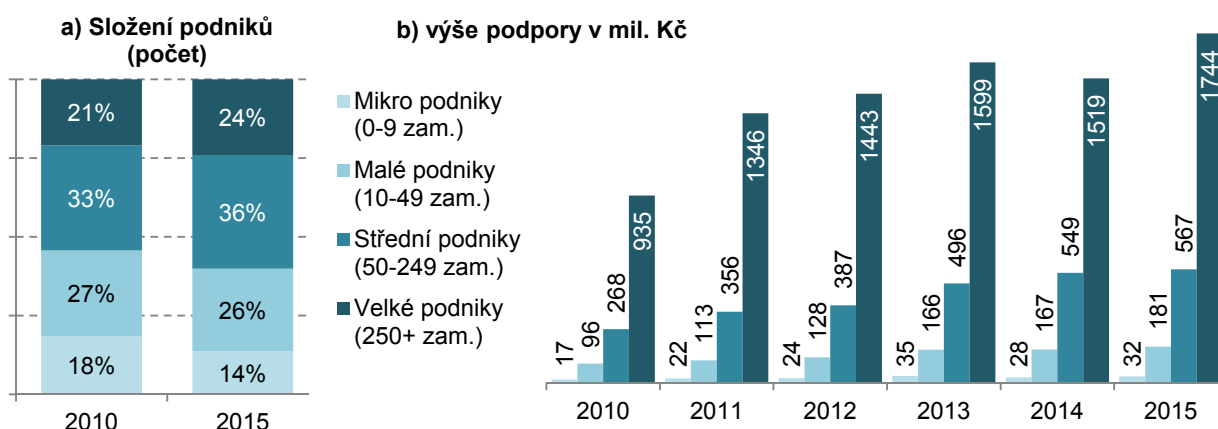
⁶ Kromě soukromých podniků mohou využívat nepřímou veřejnou podporu VaV i ostatní právnické osoby, mezi které patří například podniky veřejné. Jejich počet, jak již bylo uvedeno výše, je však velmi nízký a s těmito subjekty v analýze dále nepracujeme. Daňovou podporu VaV v roce 2015 využilo pouze 5 veřejných podniků ze 45, které prováděly VaV. Z pohledu souhrnné částky veřejné nepřímé podpory (2,3 mld. Kč) si odečetly zanedbatelných 6 mil. korun. Tyto podniky jednoznačně preferují přímou veřejnou podporu VaV.

V roce 2015 připadla v průměru na jeden podnik nepřímá veřejná podpora VaV ve výši 1,9 mil. Kč. U soukromých zahraničních podniků to bylo dvakrát více. U soukromých domácích podniků byla průměrná částka nižší (1,1 mil. Kč), a to z důvodu vyššího počtu podniků (také vyššího zastoupení mikro a malých podniků) a nižší celkové částky nepřímé podpory VaV než u zahraničních podniků.

Odpočty výdajů na VaV a z nich odvozená nepřímá veřejná podpora VaV nebyly uplatňovány rovnoměrně ve všech velikostních skupinách podniků⁷. Nejvyšší počet soukromých podniků (471; 36 %), které v roce 2015 uplatnily odpočty výdajů na VaV, byly středně velké podniky. Zástupci této velikostní kategorie početně převažují i mezi jednotkami provádějícími VaV na území České republiky. Uvedená skupina soukromých podniků získala druhou nejvyšší částku nepřímé podpory VaV (567 mil. Kč; 22 % z celkové výše nepřímé veřejné podpory VaV). Druhou nejpočetnější velikostní skupinou uplatňující daňové zvýhodnění VaV tvořily malé podniky, které uplatnily odečet výdajů na VaV ve 343 případech a získaly tak nepřímou podporu VaV ve výši 181 mil. Kč.

Velké podniky mnohem častěji, a to především u podniků pod zahraniční kontrolou, využívají nepřímé veřejné podpory VaV oproti přímé veřejné podpoře. V roce 2015 využilo nepřímou veřejnou podporu VaV 314 velkých podniků, které získaly nepřímou podporu VaV v objemu 1,7 mld. Kč, což představuje více než dvou třetinový podíl z celkové částky nepřímé veřejné podpory u soukromých podniků. Na jeden podnik tak v průměru připadala daňová podpora VaV ve výši 5,6 mil. Kč. U středních podniků to bylo 5krát méně.

GRAF 7: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV podle jejich velikosti (počet a výše podpory), 2010–2015

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Sledujeme-li daňovou podporu VaV z hlediska ekonomické činnosti podniků, které daného nástroje využily, tak zjistíme, že z celkového počtu podniků uplatňujících daňový odečet výdajů na VaV jich téměř dvě třetiny působilo ve zpracovatelském průmyslu (CZ-NACE C). V roce 2015 v dané sekci žádalo o daňový odpocet výdajů na VaV 785 soukromých podniků⁸, tj. 2krát více než v roce 2007. Uvedené podniky získaly daňovou podporu VaV ve výši 1,7 mld. Kč⁹. V průměru získal podnik ve zpracovatelském průmyslu nepřímou veřejnou podporu VaV ve výši 2 mil. Kč. Z celkového počtu soukromých podniků provádějících VaV dle šetření VTR 5-01 v tomto odvětví využilo nepřímou veřejnou podporu 47 %. V roce 2010 jich bylo 27 %.

Daňová podpora VaV je také důležitá pro soukromé podniky působící v oblasti Informačních a komunikačních činností (poskytování IT služeb) [CZ-NACE J] a oblasti Profesních, vědeckých a technických činností [CZ-NACE M]. V oblasti poskytování IT služeb využilo v roce 2015 daňové zvýhodnění VaV 161 podniků, které získaly nepřímou veřejnou podporu VaV ve výši 396 mil. Kč. U podniků v CZ-NACE M to bylo

⁷ Podniky byly z hlediska velikosti rozčleněny do následujících skupin: mikro (velmi malé) podniky (0-9 zaměstnanců), malé podniky (10-49 zaměstnanců), střední podniky (50-249 zaměstnanců) a velké podniky (250 a více zaměstnanců).

⁸ Ve zpracovatelském průmyslu využilo nepřímou veřejnou podporu VaV 303 středních a 251 velkých podniků. Rovných 70 % podniků spadalo do kategorie soukromých domácích podniků.

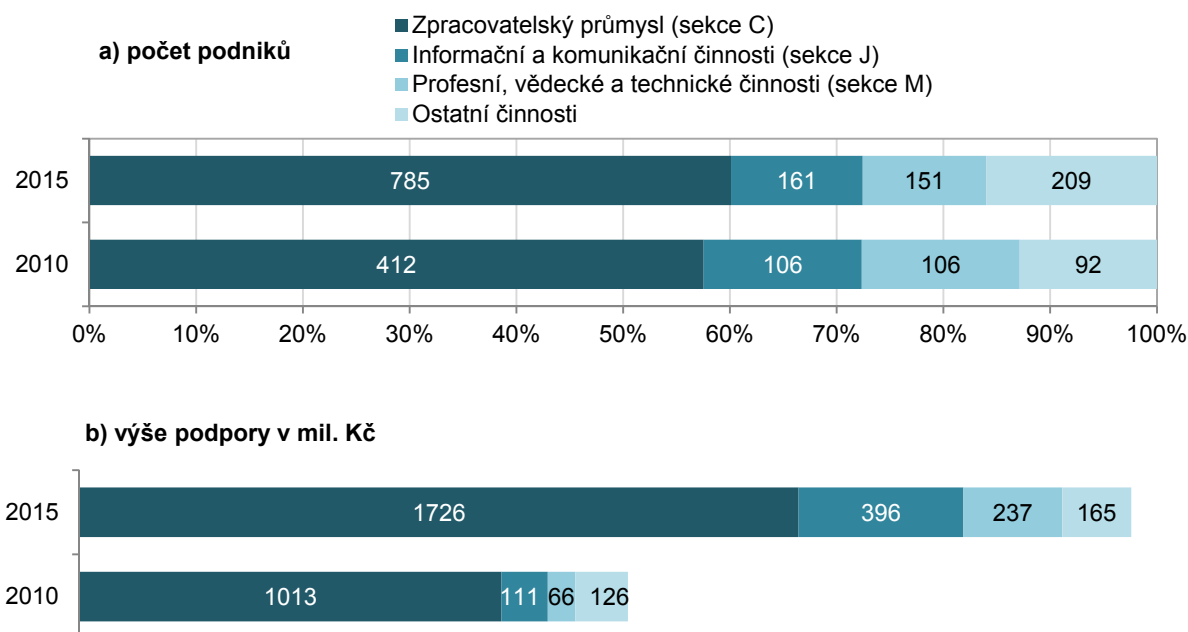
⁹ Podniky odečetly výdaje na výzkum a vývoj v objemu 9,1 mld. Kč.

151 podniků (částka daňové podpory VaV – 237 mil. Kč). V těchto dvou odvětvových sekcích však, na rozdíl od zpracovatelského průmyslu, převažovaly mezi podniky využívajícími odečet výdajů na VaV malé podniky. Podniky zařazené v sekci M klasifikace CZ-NACE využívají častěji přímou veřejnou podporu VaV než nepřímou. To je dáno především tím, že v této odvětvové sekci se nacházející i podniky s převažující ekonomickou činností v oblasti VaV (CZ NACE 72) – soukromé výzkumné organizace, které jsou často příjemci přímé veřejné podpory.

Pokud v roce 2007 nevyužil možnosti odpočtu výdajů na VaV žádný podnik v sekci Peněžnictví a pojišťovnictví (CZ-NACE K), pak v roce 2015 to bylo 24 podniků. Částka daňové podpory VaV dosáhla 63 mil. Kč. Podniky z této sekce se naučily využívat daňové podpory VaV a preferují tento nástroj před přímou veřejnou podporou VaV, kterou v roce 2015 nevyužil ani jeden z nich.

GRAF 8: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV podle odvětvových sekcí klasifikace CZ-NACE (počet a výše podpory), 2010 a 2015

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

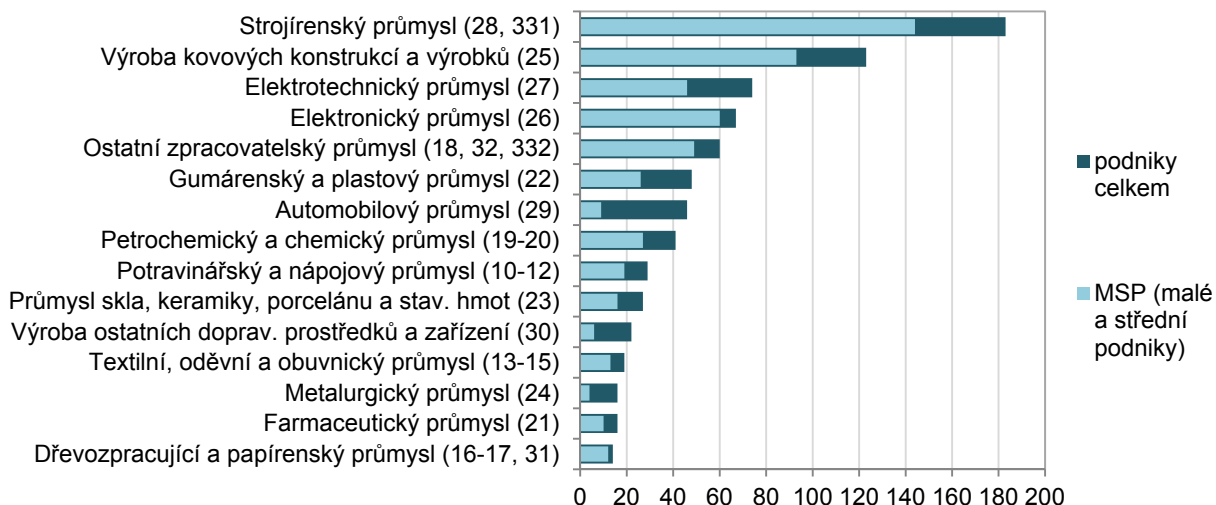
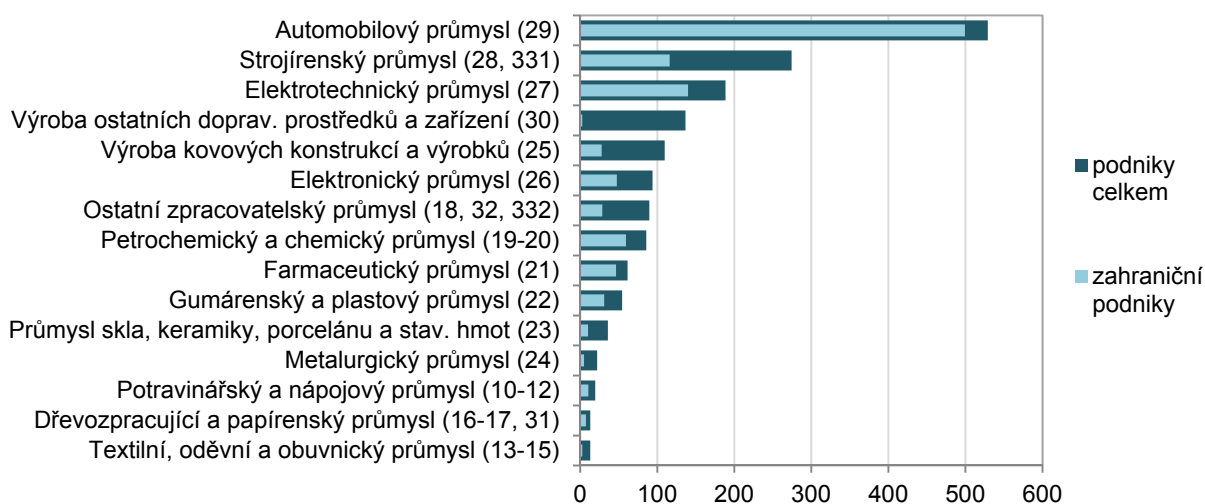
Ve zpracovatelském průmyslu co do počtu uplatnily daňový odečet výdajů na VaV nejvíce podniky (183 subjektů) ve strojírenském a opravárenském průmyslu (CZ-NACE 28, 331). Ze všech podniků provádějících VaV ve strojírenském a opravárenském průmyslu, o kterých máme informace ze šetření o výzkumu a vývoji (VTR 5-01, využila v roce 2015 nepřímou veřejnou podporu VaV téměř polovina (49 %). Podniky v tomto odvětví nárokovaly daňovou podporu pro své VaV činnosti ve výši 274 mil. Kč.

Ze všech odvětví zpracovatelského průmyslu uplatnily vůbec nejvyšší částku daňové podpory VaV (529 mil. Kč) podniky působící v automobilovém průmyslu (CZ-NACE 29). Uvedenou částku obdrželo celkem 46 soukromých podniků. Na jeden podnik tak v průměru připadlo 11,5 mil. Kč¹⁰. Z uvedeného celkového počtu podniků, které uplatnily odečet výdajů VaV v tomto odvětví, jich 37 spadalo do kategorie velkých jednotek. Zbytek tvořily malé a střední podnikatelské subjekty. Z pohledu vlastnictví početně o polovinu převažovaly zahraniční podniky (30) nad domácími (16).

V odvětví zabývající se výrobou počítačů, elektronických a optických přístrojů či zařízení, potažmo elektronickém průmyslu (CZ-NACE 26) odečetlo své výdaje na VaV od daňového základu 60 podniků, jejichž převážnou část tvořily malé a středně velké subjekty.

¹⁰ V tomto významném odvětví českého průmyslu soukromé podniky odečetly výdaje na VaV v objemu 2,8 mld. Kč, což představuje rovných 21 % z celkové odečtené částky výdajů na VaV soukromých podniků v ČR.

GRAF 9: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV ve zpracovatelském průmyslu podle odvětví klasifikace CZ-NACE, 2015**a) počet podniků****b) výše podpory v mil. Kč**

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Srovnáváme-li počty soukromých podniků, které v roce 2015 využily daňovou podporu VaV, mezi jednotlivými kraji České republiky, nejvíce jich sídlilo v Praze (333). Za hlavním městem následují Jihomoravský kraj s 187 podniky a Zlínský kraj se 122 podniky. Nejméně subjektů, které uplatnily odečet výdajů na VaV, pocházelo z Karlovarského kraje (14 podniků). Rozložení podniků napříč regiony z velké části odráží celkové rozložení soukromých podniků provádějících VaV, což lze doložit daty ze šetření o výzkumu a vývoji (VTR 5-01).

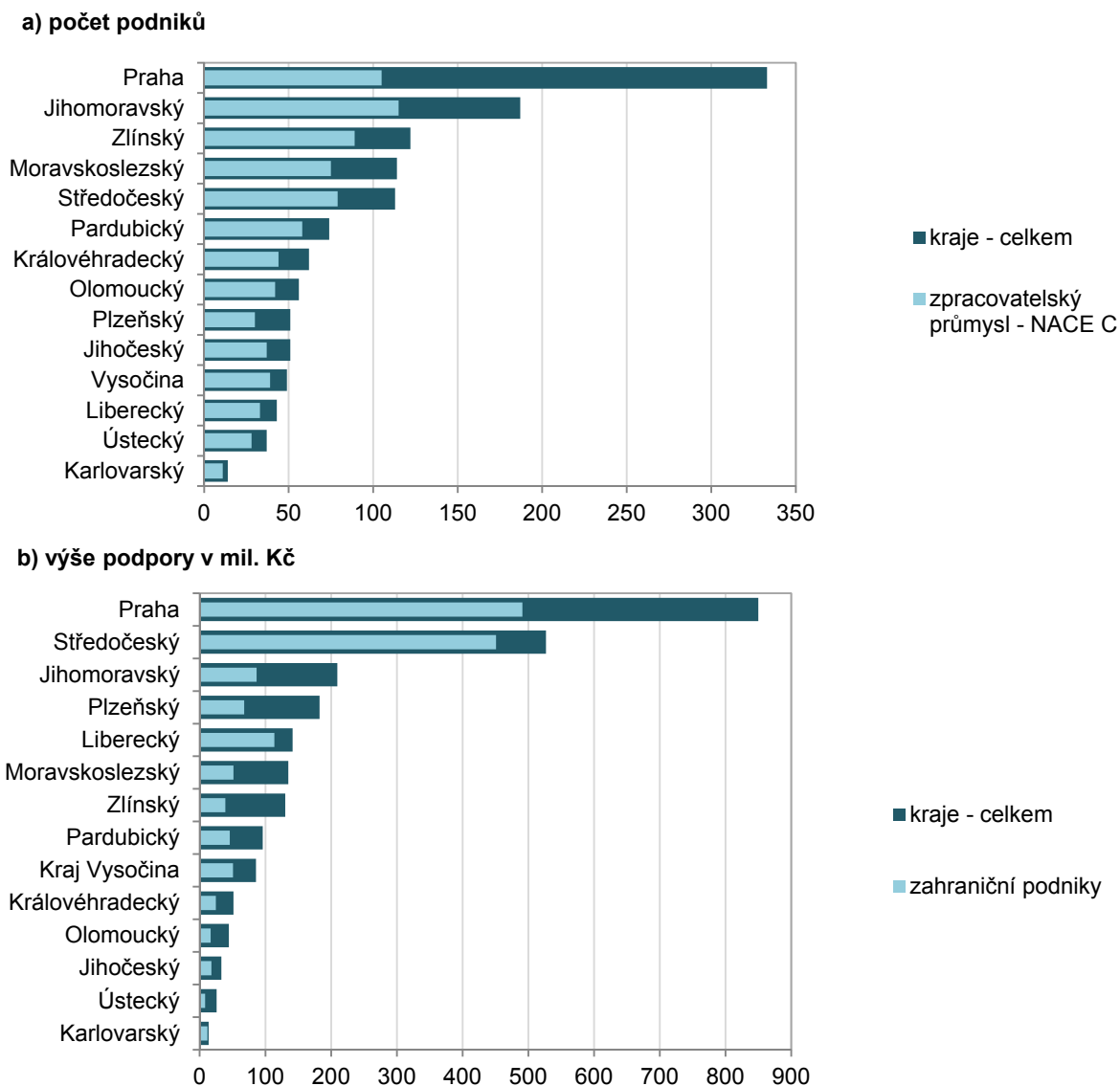
Ve všech krajích, kromě hlavního města Prahy, v roce 2015 mezi žadateli o nepřímou veřejnou podporu VaV, převažovaly podniky působící ve zpracovatelském průmyslu (CZ-NACE C). Pro Prahu je charakteristické silné zastoupení firem provádějících výzkum a vývoj v oblasti informačních a komunikačních technologií (sekce CZ-NACE J).

Z celkové částky nepřímé veřejné podpory VaV získané soukromými podniky v ČR, připadla třetina (850 mil. Kč) podnikům sídlícím v hlavním městě, z toho podnikům v oblasti IT služeb (CZ-NACE J) pak více než třetina (306 mil. Kč). Hranici půl miliardy Kč překonal již pouze Středočeský kraj (527 mil. Kč). Téměř

veškerou podporu (96 %; 506 mil. Kč) zde získaly podniky ve zpracovatelském průmyslu. Významnou roli hrají zejména podniky provádějící VaV v odvětví automobilového průmyslu. Převážná část nepřímé veřejné podpory VaV ve Středočeském kraji směřovala do podniků pod zahraniční kontrolou (86 %; 451 mil. Kč).

GRAF 10: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV podle kraje sídla podniku (klasifikace CZ-NUTS¹¹ 3), 2015

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

¹¹ Klasifikace CZ-NUTS (*La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques*) je klasifikací územních statistických jednotek zavedená Českým statistickým úřadem dle dohody s Eurostatem na základě usnesení vlády České republiky č. 707/1998 ze dne 26. Října 1998. Klasifikace nahradila dříve platný Číselník krajů a okresů (ČKO) Poslední verze klasifikace je platná od roku 2011. Podrobnější informace o uspořádání CZ-NUTS jsou k nahlédnutí na internetových stránkách ČSÚ pod odkazem:

https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_uzemnich_statistickych_jednotek_-cz_nuts- 2011

3.3 Nepřímá veřejná podpora VaV v mezinárodním kontextu

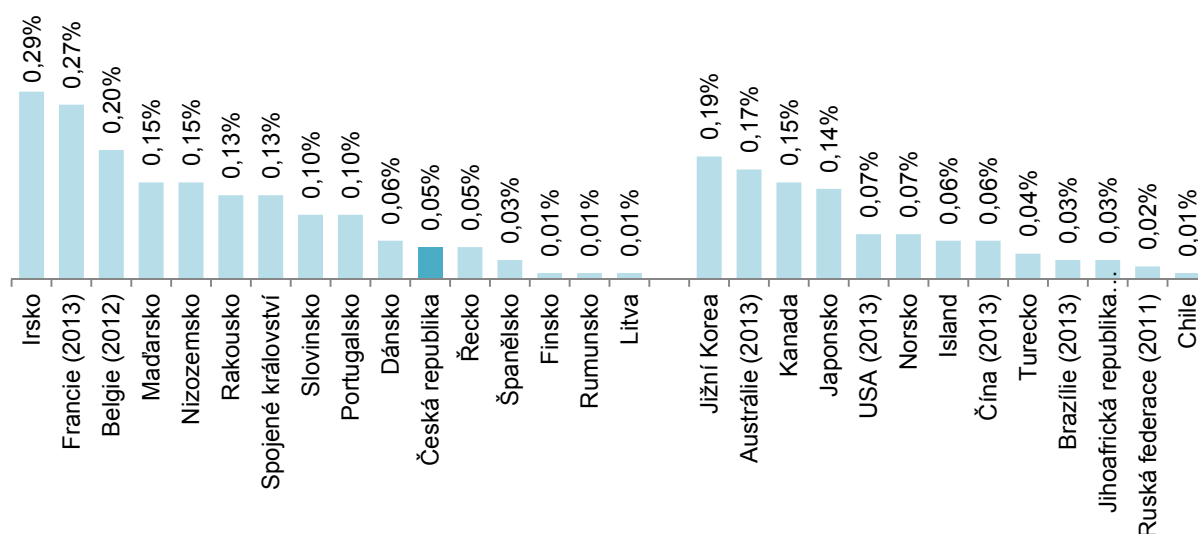
Nepřímá veřejná (daňová) podpora VaV je v zemích OECD hojně využívaným nástrojem podpory VaV v podnikové sféře. S výjimkou šesti zemí mohou podniky v zemích OECD podniky využít některou z možností daňové podpory VaV. Mezi země, v nichž daňová podpora VaV není zatím zavedena, patří i Německo – hlavní obchodní partner České republiky.

3.3.1 Podíl nepřímé veřejné podpory VaV na hrubém domácím produktu

Nejvyšší podíl nepřímé veřejné podpory VaV k HDP byl v roce 2014 z vybraných zemí OECD dosažen v Irsku (0,29 %). Druhou zemí s nejvyšším podílem nepřímé veřejné podpory VaV na HDP byla Francie (0,27 %). V této zemi jako v jedné z mála dosáhla výše nepřímé podpory VaV vyšší hodnoty než výše financování VaV v soukromých podnicích přímo ze státního rozpočtu. Zajímavá je pozice České republiky. Ta se s podílem nepřímé veřejné podpory VaV k HDP ve výši 0,05 % ocitla na úrovni Dánska (0,06 %), Spojených států (0,07 % v roce 2013) a Číny (0,06 %). V rámci tzv. nových členských zemí EU jsou na tom lépe než ČR pouze Maďarsko (0,15 %) a Slovinsko (0,10 %).

V případě Finska (0,01 %), které stále patří k zemím s vysokou mírou investic do VaV v EU, byl nástroj daňové podpory VaV zaveden až v roce 2013. Daňová podpora ve Finsku ovšem nezohledňuje výši výdajů na VaV. V Číně dosáhl podíl nepřímé veřejné podpory VaV na HDP v roce 2013 výše zmíněného podílu 0,07 %. Z asijských ekonomik zaznamenala nejvyšší podíl nepřímé veřejné podpory VaV na HDP Jižní Korea (0,19 %). V Japonsku byl podíl na úrovni 0,14 %. Přitom výdaje na VaV v Japonsku byly v roce 2014 byly téměř 3krát větší než v Jižní Koreji.

GRAF 11: Nepřímá veřejná podpora VaV ve vybraných zemích OECD v roce 2014 (podíl na HDP)

Zdroj: OECD 2017

3.3.2 Výše nepřímé veřejné podpory VaV v paritě kupní síly

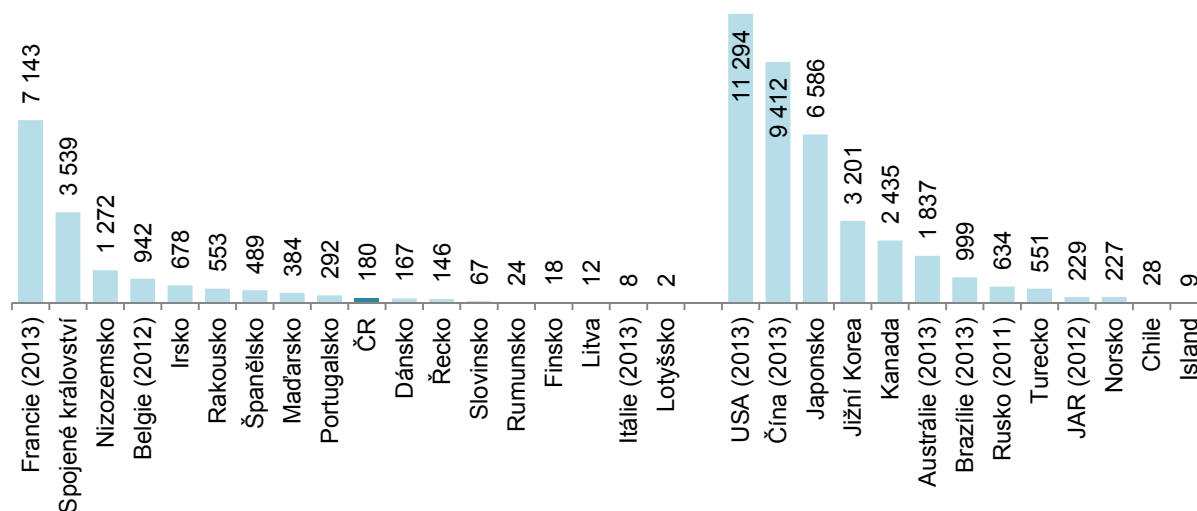
Nejvyšší absolutní částku nepřímé veřejné podpory VaV, měřeno v paritě kupní síly, obdržely v roce 2013 podniky ve Spojených státech (11 294 mil. USD). Na druhém místě byla Čína s nepřímou podporou VaV ve výši 9 412 mil. USD. Výše nepřímé veřejné podpory VaV v Číně v letech 2011–2013 spíše stagnuje. Ve Spojených státech byl zaznamenán mírný růst. Po USA a Číně se z hlediska objemu nepřímé veřejné podpory VaV umístily dvě velké asijské ekonomiky: Japonsko a Korejská republika. Částka nepřímé veřejné podpory VaV byla v případě Korejské republiky (3 201 mil. USD). Ve srovnání s Japonskem (6 586 mil. USD)

byla poloviční. Prvně uvedené země, USA a Čína, používají jako nástroj nepřímé veřejné podpory slevu na dani¹².

V Evropské unii využívají nepřímou veřejnou podporu VaV nejvíce firmy ve Francii. Nepřímá veřejná podpora VaV zde v roce 2013 dosáhla 7 143 mil. USD v PPP, dvakrát více než ve Spojeném království (3 539 mil. USD v PPP).

Pozice České republiky je úměrná velikosti ekonomiky a objemu výdajů podniků na výzkum a vývoj¹³. V roce 2014 dosáhla výše nepřímé veřejné podpory VaV v ČR 180 mil. USD (měřeno v paritě kupní síly). Z tzv. nových členských zemí EU nás výši poskytnuté nepřímé veřejné podpory VaV předstihlo pouze Maďarsko (384 mil. USD v paritě kupní síly).

GRAF 12: Nepřímá veřejná podpora VaV ve vybraných zemích EU/OECD v roce 2014 v mil. USD (v paritě kupní síly)

Zdroj: OECD 2017

¹² Blíže k nástrojům nepřímé veřejné podpory VaV v zemích OECD viz: <http://www.oecd.org/sti/rd-tax-stats.htm>

¹³ Částka nepřímé veřejné podpory VaV je přímo úměrná objemu odečtených výdajů na VaV od základu daně. Blíže viz metodika.